

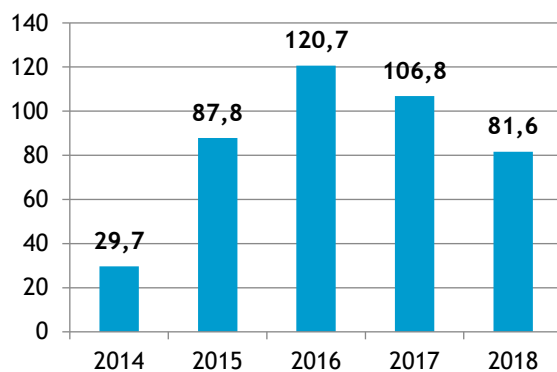
Vlaamse buitenlandse wapenhandel in 2018

Handel in militair materieel vanuit, naar en door Vlaanderen in 2018: een algemeen overzicht

De waarde van de **vergunde uitvoer en overbrenging** van militaire producten

vanuit Vlaanderen bedroeg in 2018 **81,6 miljoen euro**. In totaal reikte de Vlaamse overheid in 2018 120 individuele vergunningen uit voor de uitvoer en overbrenging vanuit Vlaanderen van militair materieel.

Figuur 1: Vergunde uitvoer en overbrenging vanuit Vlaanderen via individuele vergunningen 2014-2018 (in miljoen euro)

Naast vergunningen voor de uitvoer van militair materieel leverde de Vlaamse overheid in 2018 491 vergunningen af voor de invoer en overbrenging naar Vlaanderen van vooral (civiele) vuurwapens en munitie.

Deze **vergunde invoer** van vuurwapens is in 2018 verder gestegen naar 10,3 miljoen euro, een bijna-verdubbeling sinds 2013. De vergunde invoer van munitie in 2018 bedroeg 24,5 miljoen euro.

Met slechts zes afgeleverde vergunningen, bereikt de **vergunde doorvoer** van defensiegerelateerde goederen een historisch laagtepunt. Dit lage aantal is een verderzetting van een tendens die zich al enkele jaren voltrekt. De aanpassingen aan het Wapenhandeldecreet in juni 2017 waarmee de vergunningsplicht voor doorvoer – in het bijzonder de vrijstelling van vergunningsplicht voor transacties waarbij het land van bestemming of van eindgebruik een EU-lidstaat is – werd aangepast verklaart wellicht in belangrijke mate het zeer lage aantal doorvoervergunningen in 2018. Een recent geval van doorvoer zonder overlading toont bovendien aan de betrokken actoren niet altijd de vooropgestelde doorvoer melden aan de bevoegde dienst.

OPVALLENDE FEITEN IN 2018

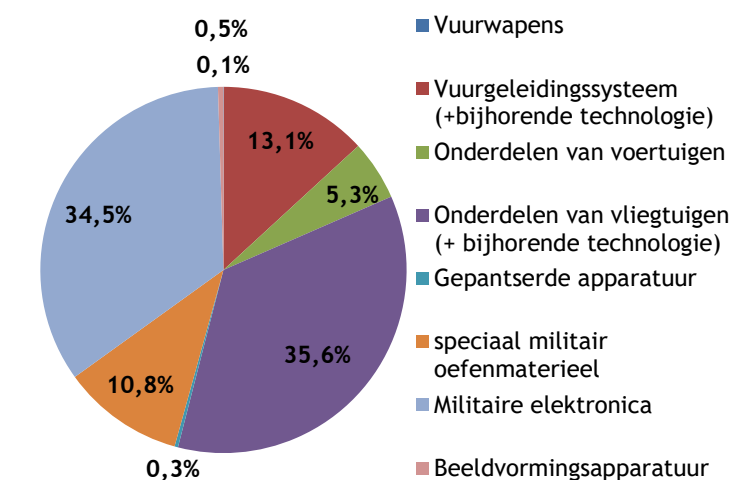
1. De vergunde wapenhandel vanuit Vlaanderen bedroeg **81,6 miljoen euro**.
2. Het effectieve gebruik van **algemene vergunningen** bedroeg 29,4 miljoen euro. **Globale vergunningen** zijn gebruikt ter waarde van 1,1 miljoen euro.
3. **Meer dan 50% van de Vlaamse wapenuitvoer was bestemd voor defensie-industrie in de Verenigde Staten.**
4. **Vliegtuigonderdelen en militaire elektronica** waren de belangrijkste Vlaamse handelsproducten
5. **Globale en algemene vergunningen** zijn vooral gebruikt voor de effectieve overbrenging van vliegtuigonderdelen en kogelvrije kleding
6. In 80% van de vergunde overbrengingen en uitvoer was een **ander bedrijf of handelaar de laatst gekende eindgebruiker.**

Vlaamse wapenuitvoer in 2018: hoogtechnologische onderdelen bestemd voor de Europese en Amerikaanse defensiegerelateerde industrie

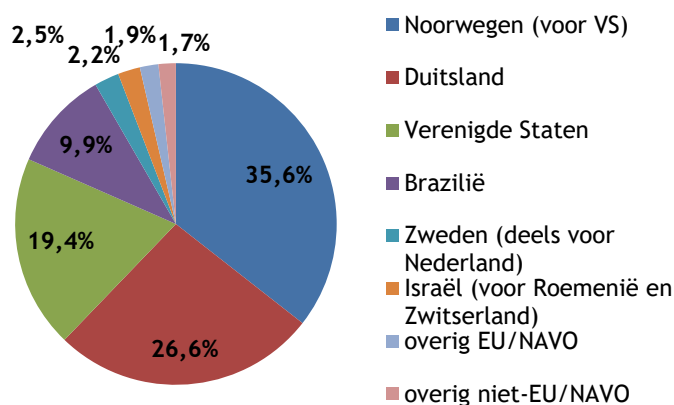
De Vlaamse defensie-industrie produceert vooral (**hoogtechnologische**) onderdelen van militair materieel. In 2018 voerde de Vlaamse industrie vooral onderdelen van militaire vliegtuigen uit ter waarde van 28.4 miljoen euro. Andere vanuit Vlaanderen verhandelde producten zijn militaire elektronica (27,5 miljoen euro), vuurgeleidingssystemen (10,5 miljoen euro...) en speciaal militair oefenmaterieel (8,6 miljoen euro).

Net zoals in voorgaande jaren was in 2018 een substantieel aandeel van de uitvoer bestemd voor de **Verenigde Staten**. Niet enkel rechtstreeks (19%), maar ook via Noorwegen bereikte in 2018 56% van de Vlaamse uitvoer de Amerikaanse defensie-industrie. Andere belangrijke bestemmingslanden van Vlaamse defensiegerelateerde goederen in 2018 zijn **Duitsland, Brazilië, Zweden en Israël**. In navolging van het sinds 2006 bestaande Vlaamse **Israël-beleid**, staat de Vlaamse overheid deze uitvoer enkel toe wanneer de uitvoerder materiële zekerheid aanlevert dat het effectieve eindgebruik zich buiten Israël bevindt. In 2018 gaat het concreet om onderdelen bestemd voor de Israëlische defensie-industrie die de strijdkrachten in Zwitserland en Roemenië als eindgebruiker hebben.

Figuur 2: Aard van de vergunde definitieve uitvoer en overbrenging vanuit het Vlaams Gewest in 2018

Figuur 3: Bestemmingslanden van de vergunde uitvoer en overbrenging vanuit het Vlaams Gewest in 2018

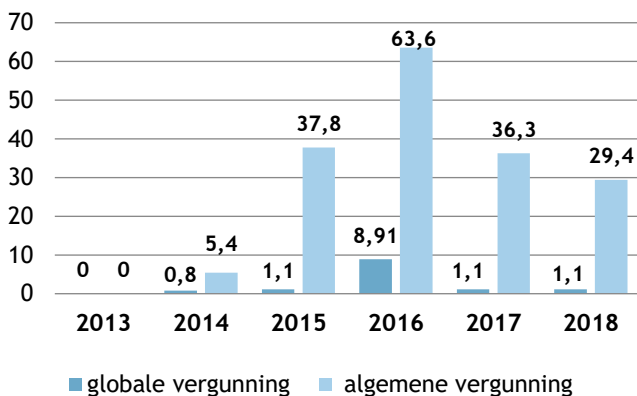
In 2018 was de (defensiegerelateerde) industrie in ongeveer 80% van de Vlaamse wapenexport de laatst gekende eindgebruiker. De aard van de Vlaamse uitvoer – hoogtechnologische onderdelen – betekent dat Vlaamse goederen in eerste instantie veelal naar buitenlandse bedrijven gaan en pas nadien geleverd worden aan de effectieve militaire eindgebruikers. Zicht krijgen op het effectieve eindgebruik is daarom niet evident. Het traditioneel hoge **ongekend effectief eindgebruik** – gemiddeld gezien is voor 50 tot 70% van de export een industriële actor de laatst gekende gebruiker – blijft daarom een belangrijke uitdaging voor het Vlaamse controlesysteem.

Minder effectieve uitvoer via algemene en globale vergunningen in 2018

Naast individuele vergunningen, kunnen sinds 2012 ook globale en algemene vergunningen worden gebruikt voor de buitenlandse handel in militair materieel.¹ Gebruikers van deze vergunningen rapporteren enkel jaarlijks over de *effectieve* transacties. Deze gegevens kunnen daarom niet zomaar samengenomen worden met de

Figuur 4: Gebruik globale en algemene vergunningen voor overbrenging militair materieel vanuit Vlaanderen, 2013-2018 (in miljoen euro)

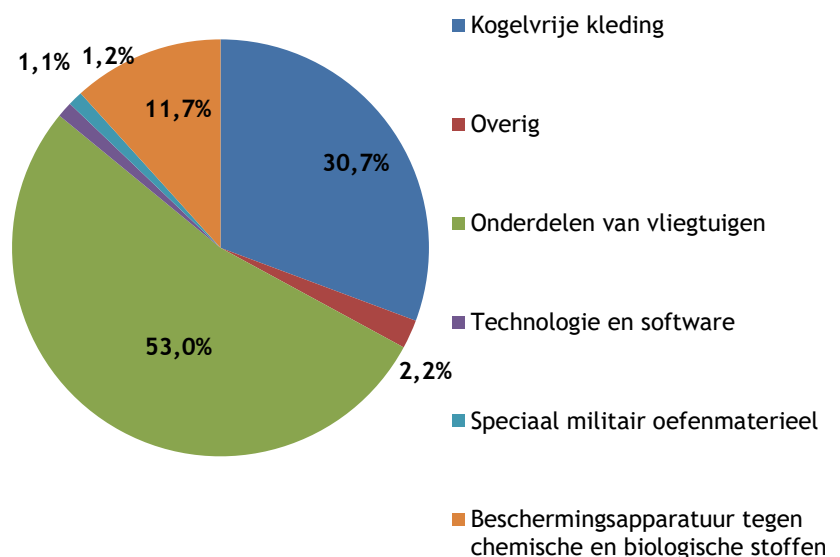
waarden van de *vergunde* transacties. Deze vergunningen kunnen enkel worden gebruikt voor overbrengingen binnen de EU. Vlaamse bedrijven gebruiken vooral algemene vergunningen, terwijl de globale vergunningen minder populair zijn. Binnen de zes geldige **globale vergunningen** in 2018 zijn zeven transacties gebeurd met een totale waarde van 1,1 miljoen euro.

Algemene vergunningen zijn in 2018 minder gebruikt dan de jaren voordien. Meer specifiek zijn militaire goederen ter waarde van 12,9 miljoen euro overgebracht naar Europese krijgsmachten en voor intergouvernementele samenwerkingsprogramma's (voor 15,4 miljoen euro). De algemene vergunning voor

overbrenging naar gecertificeerde bedrijven werd in 2018 voor het eerst gebruikt, weliswaar slechts voor een overbrenging van voertuigonderdelen ter waarde van 21.370 euro naar Frankrijk. Via de algemene vergunningen voor tijdelijke overbrengingen gebeurden in 2018 voor 786.000 euro transacties.

In 2018 zijn vooral kogelvrije kleding en vliegtuigonderdelen via deze types vergunningen overgebracht.

Figuur 5: Aard definitieve effectieve overbrenging via globale en algemene vergunningen vanuit het Vlaams Gewest in 2018

¹ Een **globale vergunning** laat een leverancier toe diverse producten te versturen naar een reeks van potentiële ontvangers. Bij een **algemene vergunning** mogen leveranciers die aan de voorwaarden voldoen zonder voorafgaande toestemming producten versturen naar specifieke categorieën van ontvangers en moeten ze achteraf rapporteren over het effectieve gebruik van de vergunning.

Drie geweigerde vergunningen in 2018, één negatief voorlopig advies

In 2018 weigerde de Vlaamse overheid drie vergunningen voor de definitieve of tijdelijke uitvoer, of doorvoer van defensiegerelateerde producten vanuit Vlaanderen. Daarnaast leverde het ook nog één negatief voorlopig advies af. Dit laatste is geen formele vergunningsaanvraag, maar geeft aanvragers al een inschatting van hoe een eventuele toekomstige formele vergunningsaanvraag zou beoordeeld worden.

De geweigerde uitvoer naar Saoedi-Arabië is het gevolg van de beleidslijn van de Vlaamse overheid om geen uitvoer van defensiegerelateerde producten toe te staan die mogelijk ingezet kunnen worden in het gewapend conflict in Jemen. Deze weigering ligt daarom in de lijn van 2016 en 2017, toen telkens vier vergunningen werden geweigerd die bestemd waren voor landen betrokken in het Jemenitisch conflict (zoals Saoedi-Arabië, de Verenigde Arabische Emiraten, Qatar en Koeweit). Deze beleidslijn betekent niet dat de Vlaamse regering geen enkele vergunning meer uitreikt voor deze landen. Zo keurde de Vlaamse regering in 2018 twee transacties goed naar deze landen: (1) de tijdelijke uitvoer naar de Verenigde Arabische Emiraten van (onderdelen van) vaste schietstanden voor deelname aan de defensiebeurs 'International Defence Exhibition and Conference' in februari 2019 ter waarde van 20.000 euro; en (2) de definitieve uitvoer naar Koeweit van reserveonderdelen van een vaste schietstand (waarvan een gedeelte via de Verenigde Staten), ter waarde van 636.000 euro.

Tabel 1: Geweigerde vergunningen voor uitvoer en overbrenging vanuit Vlaanderen in 2018

Type transactie	Bestemming	Land eindgebruik	Product(en)	waarde (in €)	Criteria
Tijdelijke uitvoer	Vietnam	Vietnam	Wapenvizieren, Vuurgeleidingssystemen en beeldversterkerapparatuur	961.000	2,7
Definitieve uitvoer	Saoedi-Arabië	Saoedi-Arabië	Zelfstandig werkende toestellen voor duiken en zwemmen onder water	95.330,08	4, 6
Doorvoer	Kameroen (vanuit Tsjechië)	Kameroen	Munitie voor vuurwapens	509.000	2, 5, 7

Naast de geweigerde vergunning voor Saoedi-Arabië weigerde de Vlaamse regering nog twee andere vergunningen. Een eerste weigering betrof de **tijdelijke uitvoer** van diverse producten naar de Vietnamese defensie-industrie. Bezorgdheden over mensenrechtenschendingen en over het risico op afwending van de betrokken producten waren de reden voor weigering. Tijdelijke uitvoervergunningen worden dus op identieke wijze behandeld als definitieve transacties. De **geweigerde doorvoer** naar Kameroen vanuit Tsjechië betrof munitie voor vuurwapens voor de Kameroense overheid. De weigering gebeurde wegens het risico op mensenrechtenschendingen, op afwending en vanwege het risico voor de veiligheid van België of onze bondgenoten (criterium 5). Deze beoordeling bevestigt nogmaals dat de Vlaamse overheid de controle op doorvoer benadert als een verlengde van het exportcontrolebeleid.

Tot slot leverde de Vlaamse regering in 2018 ook nog een **negatief voorlopig advies** af voor een eventuele uitvoer van voertuigonderdelen naar India met de krijgsmacht van de Verenigde Arabische Emiraten als eindgebruiker (met een waarde van 36.000 euro). De mogelijke inzet van de producten in het conflict in Jemen en het risico op ongewenste afwending waren de redenen waarom de Vlaamse overheid dit negatief advies afleverde.